

دولت در ایران

نقدی بر نظریه «شیوه تولید آسیایی» کارل مارکس

بابک امیرخسروی

www.ketab.ir

نشر اختران

سرشناسه	: امیرخسروی، بابک، ۱۳۰۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: دولت در ایران: نقدی بر نظریه شیوه تولید آسیایی کارل مارکس / بابک امیرخسروی
مشخصات نشر	: تهران: اختران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۵۴۸ ص. ۲۳/۵×۱۶/۵ م.س.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۰۷۲-۵
فهرست نویسی	: فیبای مختصر.
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی http://opac.nlai.ir در دسترس است
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۹۱۸۸۴

نشر اختران

دولت در ایران

نقدی بر نظریه شیوه تولید آسیایی کارل مارکس

بابک امیرخسروی

طرح جلد: ابراهیم حقیقی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۷۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پارسیان - چاپ و صحافی: بهمن

کارگر جنوبی، خیابان روانمهر، پ ۱۵۲، طبقه ۱، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۲۵ و ۰۹۰Akhtaran فروشگاه: ۶۶۴۱۱۴۲۹
www.akhtaranbook.ir - info@akhtaranbook.ir - [instagram.com/akhtaranpub](https://www.instagram.com/akhtaranpub)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۰۷۲-۵

همه حقوق محفوظ است

بها: ۵۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	قدردانی
۱۳	فصل اول: پیشگفتار
۱۳	چند نکته و یادآوری
۱۴	۱-۱. جایگاه دولت در مبحث ملی
۱۶	۲-۱. شیوه دولت‌داری با گذاران دولت در ایران
۲۲	۳-۱. گستره سرزمین و تمدن در گزینش نوع دولت
۲۴	۴-۱. تقابل فرهنگ‌ها و تمدن‌ها از بقای ایران
۲۷	۵-۱. پیوستگی - گسیختگی پیوستگی: نقش دیوان‌سالاران و اهل قلم
۳۹	فصل دوم: چند نکته پیرامون فرایافت شیوه تولید آسیایی
۳۹	۱-۲. طرح موضوع
۴۵	۲-۲. محدودیت شناخت مارکس و انگلس از شرق زمین
۵۱	۳-۲. چگونگی باب شدن اصطلاح «استبداد» در ادبیات عصر نوزایی
۵۳	۴-۲. بی‌خبری مارکس و انگلس از اندیشه‌های ابن خلدون
۵۶	۵-۲. اثرات تفکر و نگرش «اروپا-مرکز» بر نظریات مارکس و انگلس
۶۱	فصل سوم: ملاحظاتی بر پیشگفتار «دست‌نوشته‌های» مارکس
۶۱	۱-۳. طرح مطلب
۶۳	۲-۳. برخی مفاهیم پایه‌ای
۶۶	۳-۳. برخی پرسش‌ها و ابهامات در نظرات طرح‌شده در «پیشگفتار» مارکس
۷۳	۴-۳. غفلت از نقش عوامل روینایی از کجا ریشه می‌گیرد؟
۷۶	۵-۳. نامه‌های انگلس، بازنگری در برخی از مواضع
۸۱	فصل چهارم: پیدایش و تکوین مفهوم «شیوه تولید آسیایی» نزد مارکس و انگلس
۸۲	۱-۴. نامه‌نگاری‌های آغازین درباره آسیا
۸۵	۲-۴. گزارش‌ها و مقاله‌ها درباره هند و شرق
۹۲	۳-۴. «دست‌نوشته‌ها» معروف به «گروندرپسه»
۹۴	۱-۳-۴. موضوعات مورد بحث در فصل ویژه «اشکال ماقبل سرمایه‌داری»
۹۷	۲-۳-۴. برده‌داری در غرب، بردگی عمومی‌ت یافته در شرق!

- ۳-۳-۴. برخی ناسازه‌ها و ناهمخوانی‌ها ۱۰۱
- ۴-۴. کتاب «سرمایه» ۱۰۶
- ۵-۴. کتاب آنتی‌دورینگ ۱۱۱
- ۶-۴. جمع‌بندی از روایت‌های مارکس و انگلس ۱۱۵
- فصل پنجم: مسئله مالکیت در شرق ۱۱۹
- ۱-۵. مالکیت خصوصی زمین در هندوستان ۱۲۱
- ۲-۵. مالکیت خصوصی زمین در ایران ۱۲۴
- ۳-۵. نقد نظریه اشتراکی بودن مالکیت زمین و کشت آن در هند و شرق ۱۳۳
- ۴-۵. درنگ در حکم «شاه یگانه مالک همه زمین‌های پادشاهی است» ۱۳۷
- فصل ششم: نقش و جایگاه آب در مشرق زمین ۱۴۱
- ۱-۶. مشکل آب و جایگاه آن ۱۴۱
- ۲-۶. چگونگی آبیاری در ایران ۱۴۳
- ۳-۶. چگونگی آبیاری در هندوستان ۱۴۸
- ۴-۶. چگونگی آبیاری در چین و خاورمیانه ۱۵۰
- فصل هفتم: بررسی نظام دهکده در مشرق زمین ۱۵۷
- ۱-۷. نظام دهکده‌ها ۱۵۷
- ۲-۷. بررسی «نظام دهکده‌ها در پرتغال» ۱۶۰
- ۱-۲-۷. مورد هندوستان ۱۶۰
- ۲-۲-۷. مورد ایران ۱۶۵
- ۳-۲-۷. مورد چین ۱۶۶
- فصل هشتم: نگاهی گذرا به تاریخ هند ۱۷۱
- ۱-۸. آیا هند واقعاً تاریخ ندارد؟ ۱۷۱
- ۲-۸. سلسله موریان، اولین امپراطوری هندوستان ۱۷۴
- ۳-۸. سلسله پادشاهی سراسری گوپتا ۱۸۰
- ۴-۸. آغاز هجوم قبایل آسیای مرکزی ۱۸۵
- ۵-۸. مغول‌ها در هند ۱۹۱
- ۶-۸. دوران اورنگ زیب ۱۹۵
- ۷-۸. شمه‌ای از مبارزات و مقاومت مردم هند علیه سلطه مغول‌ها و انگلیسی‌ها ۱۹۸
- فصل نهم: «رسالت استعمار» ۲۰۷
- ۱-۹. درنگی درباره نظریه «رسالت استعمار در شرق» ۲۰۷
- ۲-۹. آیا راه دیگری جز استعمار نبود؟ ۲۱۶
- ۳-۹. روزنه‌هایی از بازنگری، ولی بی‌فرجام! ۲۲۰

۲۲۷	فصل دهم: جمع‌بندی و برخی درنگ‌ها
۲۳۷	فصل یازدهم: علت و چگونگی تشکیل دولت در ایران و برخی کشورهای آسیایی
۲۳۷	۱-۱۱. مقدمه
۲۴۰	۲-۱۱. تکوین و تشکیل دولت ماد
۲۴۶	۳-۱۱. تشکیل دولت ایلام
۲۴۹	۴-۱۱. تشکیل دولت از هخامنشیان تا ساسانیان
۲۵۲	۵-۱۱. تشکیل دولت‌های آغازین در هندوستان و چین
۲۵۵	۶-۱۱. خاورمیانه
۲۵۷	۷-۱۱. دولت پارس از سقوط ساسانیان، و نظریات ابن خلدون
۲۶۳	فصل دوازدهم: نظام پادشاهی در ایران پیش از اسلام
۲۶۳	۱-۱۲. از مفهوم جباریت تا استبداد!
۲۶۶	۲-۱۲. دسیوتیسم به چه باستی؟ و شاخص‌های آن کدام‌اند؟
۲۶۹	۳-۱۲. چرایی‌گزینش سکالوادساهی حکومت در ایران
۲۷۸	۴-۱۲. شاخصه‌های نظام پادشاهی در ایران
۲۹۳	جمع‌بندی کلی آنچه به‌اجمال برهه‌سازان از نظر گذشت
۲۹۷	فصل سیزدهم: شاهی آرمانی با فرآیزدی: چهارم‌امای کلی نظام پادشاهی پیش از اسلام
۲۹۷	۱-۱۳. مقدمه
۲۹۹	۲-۱۳. شاهی آرمانی چیست؟
۳۰۵	۳-۱۳. فرآیزدی یا فرکیانی چیست؟
۳۰۸	۴-۱۳. مفاهیم راست و دروغ و داد و بیدادگری
۳۱۱	۵-۱۳. اطاعت مطلق نبود
۳۱۳	فصل چهاردهم: ایران پس از سلطه‌تازیان تا استیلای غزنویان
۳۱۳	۱-۱۴. سقوط ساسانیان به دست تازیان بادیه‌نشین
۳۱۷	۲-۱۴. پایداری ایرانیان علی‌رغم سقوط یزدگرد سوم
۳۱۸	۳-۱۴. انگیزه‌تازیان
۳۲۰	۴-۱۴. اسلام آوردن ایرانیان از راه ترویج و اقتناع صورت‌نگرفت
۳۲۱	۵-۱۴. رویکرد دوگانه ایرانیان: پذیرش اسلام، پیکار علیه اشغالگران تازی
۳۲۸	۶-۱۴. عصر زرین فرهنگی
۳۳۴	۷-۱۴. روی کار آمدن شاهان ایرانی تبار و نقش و جایگاه آنها
۳۳۸	۱-۷-۱۴. طاهریان
۳۴۰	۲-۷-۱۴. صفاریان
۳۴۲	۳-۷-۱۴. سامانیان

- ۱۹-۲. عوامل پیش‌گیرنده تمرکز قدرت و گرایش به خودکامگی ۵۳۰
- ۱۹-۲-۱. دهگانان ۵۳۰
- ۱۹-۲-۲. دبیران و دیوان‌سالاران ۵۳۱
- ۱۹-۲-۳. نقش اشرافیت زمین‌دار ۵۳۱
- ۱۹-۲-۴. تشکیل دولت در ایران، ناهمخوانی با نظریه شیوه تولید آسیایی ۵۳۲
- ۱۹-۳. نگاه کلی به دوران پس از سقوط ساسانیان ۵۳۶
- ۱۹-۳-۱. بی‌ثباتی و نبود امنیت، چهره‌نمای این دوران است ۵۳۶
- ۱۹-۳-۲. سلطه بیگانگان و حکمرانی ایلی، نماد «استبداد آسیایی» در کشور ما ۵۳۹
- ۱۹-۳-۳. هبوط و تباهی اخلاقی پیامد حکمرانی ایلی ۵۴۱
- ۱۹-۳-۴. ساداری از هویت ایرانی و ایرانیت با وجود سلطه بیگانگان ۵۴۲
- ۱۹-۳-۵. ناهمخوانی نظریه «شیوه تولید آسیایی» با حکمرانی ایلی در ایران ۵۴۶